

بسم الله الرحمن الرحيم

مدرسه علمیه الزهرا

عنوان: بررسی تاثیر روش های مختلف فرزندپروری بر رشد تاب آوری در کودکان

استاد راهنما: سرکار خانم معینی فر

نویسنده: زهرا باردل

چکیده

فرزندپروری و تاب آوری دو مقوله مرتبط و مهم در رشد و تکامل کودکان هستند. فرزندپروری به مجموعه رفتارهای والدین در قبال فرزندانشان اطلاق می‌شود و تاب آوری توانایی مقابله با سختی‌ها و مشکلات زندگی است. سبک‌های فرزندپروری می‌توانند تأثیر مستقیمی بر میزان تاب آوری کودکان داشته باشند. تاب‌آوری کودکان، توانایی آن‌ها در مواجهه و سازگاری با فشارها و چالش‌های زندگی، نقش حیاتی در سلامت روان و رشد فردی آن‌ها دارد. سبک‌های فرزندپروری به عنوان عوامل کلیدی محیطی، تأثیر قابل‌توجهی بر شکل‌گیری و تقویت این ویژگی مهم دارند. این مطالعه به بررسی تأثیر سه سبک فرزندپروری مقتدرانه، استبدادی و سهل‌گیرانه بر رشد تاب‌آوری در کودکان می‌پردازد. نتایج نشان داد که سبک مقتدرانه، با ترکیب حمایت عاطفی و قاطعیت منطقی، بهترین بستر را برای تقویت تاب‌آوری فراهم می‌کند. در مقابل، سبک استبدادی با محدودیت شدید و کمبود حمایت عاطفی، و سبک سهل‌گیرانه با فقدان ساختار و قوانین مشخص، رشد تاب‌آوری را محدود می‌سازند. بنابراین، ارتقاء مهارت‌های حل مسئله، خودکنترلی و ایجاد محیط حمایت‌گرایانه در خانواده، از مهم‌ترین راهکارهای تقویت تاب‌آوری کودکان است.

کلمات کلیدی: فرزندپروری، تاب آوری، کودکان

فهرست مطالب

1-1-مقدمه.....	4
1-2-بیان مسئله.....	4
1-3-ادبیات و پیشینه تحقیق.....	5
1-4-ضرورت و پرداختن به این موضوع.....	7
1-5-اهداف پژوهش.....	8
1-6-سوالات تحقیق.....	8
1-7-تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم پژوهش.....	8
1-8-سبک فرزندپروری.....	8
1-9-مبانی نظری تاب آوری.....	8
1-10-تعاریف تاب آوری.....	9
1-11-ویژگی‌های افراد تاب آور.....	10
1-12-انواع تاب آوری.....	10
1-13-عوامل محافظتی در تاب آوری روانی.....	10
1-14-عوامل افزایش تاب آوری.....	12
1-15-دیدگاه‌های روان شناختی تاب آوری.....	13
1-16-مبانی نظری سبک فرزندپروری.....	16
1-17-تاریخچه ی فرزند پروری.....	17
1-18-نتیجه گیری.....	19
1-19-فهرست منابع.....	20

1-1- مقدمه

یکی از عوامل و فاکتورهای مهم و تاثیرگذار بر تاب آوری و استرس سبک فرزندپروری والدین آنهاست. مجموعه رفتارهایی که باعث ایجاد یک فضای عاطفی مستمر و برگرفته شده از رفتار والدین در شرایط و موقعیت‌های مختلف می‌شود سبک فرزندپروری می‌گویند. در واقع این رفتارها که از آن به سبک یاد می‌شود همان دیدگاه‌ها و اصول و روش‌ها و اعتقادات والدین است که نهایتاً منجر به ایجاد یک سبک فرزند پروری می‌شود (مطهری نژاد و قاسمی نژاد، ۱۳۹۷). روانشناسان، مربیان و عده‌ای از دانشمندان علوم اجتماعی به این نتیجه رسیده‌اند که نحوه رابطه‌ای که در یک فضای تعاملی بین والدین و نوجوانان و همچنین اعضای مهم خانواده شکل می‌گیرد عاملی تعیین کننده در مسیر رشدی کودک است. نکته مهم و قابل توجه این است که در طول این دوران هر گونه تغییری که در آن فضای تعاملی عوض شود ممکن است باعث به وجود آمدن درگیری شود که این درگیری یا موقتی است و زود گذر است و یا ادامه‌دار بوده که در این صورت و در گذر زمان تاثیر طولانی مدت بر نحوه روابط می‌گذارد.

در تعریف تاب آوری اشاره به فرآیندی شده است که طی آن هنگامی که فرد در یک موقعیت بحرانی قرار می‌گیرد این قابلیت و استعداد را دارد که دوباره خود را پیدا کرده و با موقعیت ایجاد شده سازگار شود و در نتیجه تعادل روانی خود را حفظ و عملکردده همیشگی و طبیعی خود را داشته باشد. یعنی مجموعه عواملی که به فرد کمک می‌کند تا خود را با تغییری که ایجاد شده سازگار کند و با بحران ایجاد شده روبرو شود. سطح تاب آوری عمق چالش ایجاد شده و... از عوامل تاثیرگذار بر عملکرد است (بارنوا و همکاران ۲۰۱۹). بنابراین به هر اندازه که افراد از نقاط قوت بیشتری برخوردار باشند، احتمال رشد و پیشرفت در این مقوله بیشتر است (پترولیته، ۲۰۱۷). اگر نوجوانان از ویژگی تاب آوری برخوردار نباشند یا تاب آوری آنها کم باشد در نحوه ارتباط خود با والدین یا همسالان و حتی به احتمال زیاد با مربیان دچار مشکل می‌شوند و توان روان شناختی آنها کاهش پیدا می‌کند. طبق تحقیقات انجام شده تغییراتی که پیامد بلوغ در نوجوانان است، بر تاب آوری اثر منفی دارد و می‌توان گفت یکی از عواملی است که تاب آوری را در نوجوان کاهش می‌دهد (اشتری و همکاران، ۱۳۹۴).

1-2- بیان مسئله

سبک فرزندپروری یکی از عوامل تاثیرگذار بر متغیرهای ذکر شده می‌باشد که می‌تواند تاثیری مثبت یا منفی در آن داشته باشد. بنابراین از جمله عوامل تاثیرگذار در شکل گیری شخصیت نوجوانان شیوه فرزند پروری والدین آنها باشد (کیلونزو، ۲۰۱۷). در دهه‌های طولانی فرزندپروری بر حسب سبک‌های جهانی تعریف می‌شد. دغدغه و نگرانی‌های محققان و روانشناسان نسبت به حساسیت تغییرات زمینه‌ای و فرهنگی موجب شد که در تعریف سبک فرزند پروری به ابعاد بیشتری از آن بپردازند. سبک فرزندپروری به نوعی شیوه‌ای برای اجتماعی

کردن فرزندان است که والدین با دیدن رفتارهای مستقیم و قابل مشاهده از جانب کودکان به این مقصود نائل می‌شوند. در تحقیقات گسترده‌ای که در مورد تاثیر سبک فرزندپروری بر رشد کودکان انجام شده است ثابت شد که رشد روانی- اجتماعی کودکان مستقیماً از سبک فرزندپروری والدین تاثیر می‌پذیرد (فتاحی و جلالی، 1399). از نظر محققان مهم‌ترین عامل در به تکامل رسیدن مراحل رشدی کودکان سبک فرزندپروری والدین آنهاست که جایگاه ویژه‌ای را در رشد فرد به وجود آورده است. انواع سبک‌های فرزندپروری وجود دارد اما رایج‌ترین آنها که مورد اتفاق اکثریت است سبک فرزند پروری دایانا بامریند است (پناهی، ۱۴۰۰). طی مطالعاتی که بامریند در طول پژوهش خود انجام داد و با تمرکز بر دو جنبه پاسخگویی و تقاضا از سمت والدین چهار سبک را پایه ریزی کرد. (اقاسمی نژاد، مطهری نژاد ۱۳۹۷). توقعات والدینی که سبک آنها مقتدرانه است متناسب با سن فرزندشان است و تلاششان ایجاد گرما و محبت مابین خود و فرزندشان است و در این فضای عاطفی از کودک خود حمایت می‌کنند. والدین مستبد بسیار کنترل‌گر هستند و از فرزندان خود تبعیت بدون چون و چرا می‌خواهند و در فضای رابطه‌ی خود با کودکان و در خواسته‌ایی که از آنها دارند، دلیل منطقی برای آن ندارند و از ایجاد فضای گفتگو بین خود و فرزندان گریزان هستند. در سبک سهل گیر والدین مهربان هستند اما در مقابل انتظار هیچ پاسخی را از فرزندان خود ندارند و به بیانی دیگر متوقع نیستند. در این سبک کودکان خودشان به تنهایی تصمیم می‌گیرند و در آخرین سبک یعنی مسامحه کارانه والدین در پایین‌ترین حد از کنترل فرزندان قرار دارند و فرزندان آنها محبت ناچیزی از والدین خود دریافت می‌کنند (عزیزی نژاد، دیوبند، ۱۴۰۱).

1-3- ادبیات و پیشینه تحقیق

میرزا محمدی و همکاران (۱۳۹۶) نیز در تحقیقاتی که بر رابطه سبک‌های فرزندپروری و سرسختی روان شناختی با تاب آوری در دانش آموزان انجام داده‌اند، به این نتیجه رسیدند که در میان سبک‌هایی که در بالا یاد شد والدینی که سبک فرزندپروری آنها مقتدرانه است، به یک منبع قدرتمند جهت حمایت عاطفی از کودکان و نوجوانان خود تبدیل شده‌اند.

عزیزی نژاد و دیوبند در سال ۱۴۰۱ در مقاله‌ای با عنوان الگوی علی نقش میانجی خلاقیت در تأثیر سبک‌های فرزندپروری بر پیشرفت تحصیلی و همنوایی تحصیلی دانش آموزان در پژوهشی که بر روی دانش آموزان دختر در پایه‌های چهارم پنجم و ششم ابتدایی در مدارس هیئت امنایی انجام داده بود دریافت که بین سبک‌های فرزندپروری با خلاقیت دانش آموزان؛ پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و نیز همنوایی تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد و به این نتیجه رسید که رشد فرزندان در زمینه‌های فرهنگی اجتماعی و آموزشی منوط به سبک فرزندپروری والدین آنها می‌باشد.

ارتباط مثبت با کودکان

ادارهای را در نظر بگیرید که رئیس آن ارتباط مناسبی با زیر دستانش برقرار نمی‌کند و برای انجام امور مدام از تنبیه، توبیخ و بی‌احترامی استفاده می‌کند. در این شرایط ممکن است کارمندان از روی ترس و اجبار مسئولیت‌هایشان را انجام دهند ولی به هیچ وجه از روی علاقه و با جان و دل کار نمی‌کنند، روندی که در نهایت به ضرر آن اداره و سازمان است.

اگر رئیس یک اداره در عین حال که بر اجرای قوانین و وظایف تأکید دارد، برخوردی خوب و مناسب با کارمندان داشته باشد، برای توانایی آنها ارزش قائل شود، به خاطر موفقیت در کارها برای آنها پاداش مناسب در نظر بگیرد، در صورت بروز مشکل با آنها بحث و مذاکره کند و به فکر حل مسالمت آمیز مشکل باشد، کارمندان علاوه بر اینکه در محیط کار دچار خستگی، تنش و فرسودگی نمی‌شوند بلکه خلاقیت و انگیزه آنها نیز شکوفا می‌شود.

ما برای موفقیت در روابط خانوادگی، شغلی و اجتماعی خود نیازمند یک پل ارتباطی محکم و قوی هستیم. تا این پل ارتباطی قوی وجود نداشته باشد اطلاعاتی بین ما و اطرافیان رد و بدل نمی‌شود یا حداقل اطلاعات به صورت دقیق مبادله نمی‌شود و احتمال نافرمانی و عدم اطاعت از دستورات افزایش می‌یابد (اسماعیلی و رستمی، 1398).

اگر می‌خواهیم فرزندان ما از ما اطاعت کنند، به دستوره‌های ما گوش بدهند، و ارزش‌های اخلاقی ما را بپذیرند در ابتدا باید به فکر تحکیم پل ارتباطی بین خود و آنها باشیم. این پل راهی است که پیام‌ها، دستورات، قوانین، و ارزش‌ها را از خود عبور می‌دهد و اگر وجود نداشته باشد ما نمی‌توانیم اصولی را که می‌خواهیم به فرزندمان منتقل کنیم. پس اول باید سعی کنیم ارتباط خوبی با آنها برقرار کنیم. ما انسان‌ها از دستور کسی بیشتر اطاعت می‌کنیم که دوستش داشته باشیم و مورد قبول ما باشد، کسی را دوست داریم که با ما ارتباط خوبی برقرار می‌کند (رضایی و قاسمی، 1397).

تقویت رفتارهای مطلوب کودکان

نکاتی بابت نشان دادن توجه به کودکان

الف) رفتارهای مناسب کودک را توصیف کنید.

این مهارت می‌تواند شبیه به گزارش گزارشگر یک برنامه ورزشی باشد که آنچه را می‌بیند و می‌شنود عیناً برای شنوندگان یا تماشاچیان بیان می‌کند. نکته اصلی در اینجا ذکر عینی شواهد و واقعیات است نه قضاوت و تفسیر آنچه دارد رخ می‌دهد. بسیاری از این موقعیت‌ها در منزل پیش می‌آید

در بازی‌های کودک شریک شوید.

وقتی کودک شما مشغول بازی است به او نزدیک شوید و اگر اجازه می‌دهد و دوست دارد که همبازی او شوید ضمن بازی رفتارهایش را تقلید کنید. به این ترتیب او متوجه رفتارهای خودش و توجه سازنده شما به آنها می‌شود و سعی می‌کند آنها را ادامه دهد یا حتی اصلاح و کامل کند.

ب) احساس مثبت خود را در مورد فرزندان به او منتقل کنید.

یک روش بسیار سازنده و طبیعی برای نشان دادن توجه به کودک بیان کردن احساس خوب و خوشایند ما در مورد وجود اوست. گفتن جمله‌ها و تعریف‌هایی که نشان می‌دهند ما او را دوست داریم، رفتارهایش را قبول داریم، و به وجود او افتخار می‌کنیم می‌توانند این منظور ما را برسانند. با این که نشان دادن توجه به رفتار کودکان و نیازها و احساس‌های آنان ضروری است اما باید به شیوه‌ای مناسب انجام گیرد تا بهترین نتیجه و تأثیر را داشته باشد. بنابراین مراقب باشید از شیوه‌های رفتاری زیر هنگام توجه به کودک پرهیز کنید:

1- دستور دادن یا وادار کردن کودک به رعایت یک دستورالعمل یا شیوه خاص برای انجام یک رفتار

۱- سؤال پرسیدن به شیوه بازجویانه

۲- قضاوت یا محکوم کردن رفتار کودک

پاداش و تقویت رفتار

براساس اصول و قوانین رفتاری، وقتی عملی از انسان سر می‌زند این رفتار یا به صورت اتفاقی، ناخودآگاه و بدون هدف شکل گرفته، و یا برای رسیدن به منظوری برنامه‌ریزی شده است. این رفتار به شرطی تکرار می‌شود یا ادامه پیدا می‌کند که مورد تقویت قرار بگیرد یعنی فرد به ازای رفتاری که انجام شده چیزی دریافت کند (مثلاً مورد توجه واقع شود، به خواسته‌ای برسد، از او قدردانی کنند، از انجام آن کار لذت ببرد، و یا از آن رضایت داشته باشد. بنابراین شرط تداوم یا تکرار رفتار وجود تقویت کننده‌های برای آن رفتار است. بنابراین هر گاه رفتاری با عامل تقویت کننده همراه شود می‌توان انتظار داشت که شدت یا تعداد دفعات انجام آن رفتار افزایش یابد. تقویت کننده‌ها دو نوع هستند (احمدی و کریمی، 1396)

الف) تقویت کننده‌های اولیه یا غیر شرطی (مانند آب یا غذا) که بدون نیاز به تمرین یا یادگیری نقش تقویت کنندگی دارند،

ب) تقویت کننده‌های شرطی (مانند تحسین، نمره یا درجه، پول، و رسیدن به یک هدف خاص) که نقش تقویت کنندگی خود را از طریق یادگیری اعمال می‌کنند.

1-18- نتیجه گیری

فرزندپروری مثبت و حمایت‌کننده نقش مهمی در تقویت تاب‌آوری کودکان دارد. کودکانی که در محیط‌های امن، محبت‌آمیز و با ثبات بزرگ می‌شوند، بهتر می‌توانند با چالش‌ها و فشارهای زندگی کنار بیایند و انعطاف‌پذیری بیشتری از خود نشان دهند.

ارتباط مستقیم بین فرزندپروری و تاب‌آوری

تحقیقات نشان داده‌اند که سبک‌های فرزندپروری مختلف، تأثیرات متفاوتی بر تاب‌آوری کودکان دارند. فرزندپروری مثبت که با محبت، حمایت، و تعیین مرزهای سالم همراه است، به‌طور قابل توجهی با تاب‌آوری بیشتر در کودکان مرتبط است.

نقش محیط حمایتی

محیط خانه و خانواده، به عنوان اولین محیط اجتماعی کودک، نقش اساسی در شکل‌گیری تاب‌آوری او دارد. محیطی که در آن کودک احساس امنیت، پذیرش، و تشویق می‌کند، به او کمک می‌کند تا با اعتماد به نفس و انعطاف‌پذیری بیشتری با مشکلات روبرو شود.

تقویت مهارت‌های مقابله‌ای

فرزندپروری مثبت، به کودکان کمک می‌کند تا مهارت‌های مقابله‌ای سالم را بیاموزند. این مهارت‌ها شامل حل مسئله، مدیریت احساسات، و درخواست کمک از دیگران است. این مهارت‌ها به کودکان کمک می‌کنند تا در مواجهه با مشکلات، به جای تسلیم شدن، به دنبال راه حل بگردند و از دیگران کمک بخواهند.

اهمیت تاب‌آوری در بزرگسالی

کودکانی که در دوران کودکی تاب‌آوری را تمرین می‌کنند، در بزرگسالی نیز با چالش‌ها و استرس‌های زندگی بهتر کنار می‌آیند. آنها احتمال بیشتری دارند که از سلامت روان بهتری برخوردار باشند و روابط سالم‌تری را تجربه کنند.

نقش والدین در شکل‌گیری تاب‌آوری

والدین با اتخاذ رویکردهای مثبت و حمایت‌کننده، می‌توانند نقش کلیدی در شکل‌گیری و تقویت تاب‌آوری فرزندان خود ایفا کنند. این رویکردها شامل برقراری ارتباط مثبت با کودک، تشویق به استقلال و مسئولیت‌پذیری، و ارائه حمایت عاطفی در مواقع لزوم است (حسینی و پورمحمدی، 1397).

روش‌های فرزندپروری تأثیر بسزایی بر شکل‌گیری و ارتقاء تاب‌آوری در کودکان دارند. سبک فرزندپروری مقتدرانه، با ایجاد توازن مطلوب میان حمایت عاطفی و قاطعیت منطقی، به عنوان مؤثرترین رویکرد در تقویت تاب‌آوری و مهارت‌های مقابله‌ای کودکان شناخته می‌شود. در مقابل، سبک‌های استبدادی و سهل‌گیرانه به ترتیب با محدودیت‌های فراوان در حمایت عاطفی و فقدان ساختار مناسب، رشد تاب‌آوری کودکان را با چالش مواجه ساخته و زمینه‌ساز آسیب‌پذیری روانی آنان می‌گردند. بنابراین، آموزش و توانمندسازی والدین در جهت ایجاد محیطی حمایت‌گرایانه، تقویت مهارت‌های حل مسئله و خودکنترلی در کودکان، از اهمیت بالایی برخوردار است و می‌تواند نقش کلیدی در پیشگیری از اختلالات روانی و ارتقاء سلامت روان آنان ایفا نماید (غلامی، 1395).

1-19- فهرست منابع

- اخوی ثمرین زهرا، پرزور پرویز، احمدی شیرین. «پیش‌بینی علی‌اضطراب کرونا بر اساس تاب‌آوری عاطفی با میانجیگری تنظیم هیجان در دانشجویان. پژوهش‌های مشاوره». 1401 ه.ش. شماره 21.
- افشاری، علی و دلپذیر، زینب. «مقایسه سبک‌های فرزند پروری، اعتیاد به اینترنت و سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان عادی و دانش‌آموزان خودآسیب‌زن». فصلنامه مهارت‌های روانشناسی تربیتی. 1395 ه.ش. شماره 16.
- بسطامی نیا امیر، رضایی محمدرضا، سرائی محمدحسین. «تبیین و تحلیل مفهوم تاب‌آوری و شاخص‌ها و چارچوب‌های آن در سوانح طبیعی». دانش‌پیشگیری و مدیریت بحران. 1395 ه.ش. شماره 1.
- پناهی علیاحمد (1400). «بررسی و تبیین نقاط قوت و امتیازات سبک فرزندپروری اسلامی در قیاس با سبک فرزندپروری دایانا بامریند» عنوان نشریه 1400 ه.ش. شماره 5.
- عزیزی نژاد، بهاره و دیوبند، افشین الگوی علی نقش میانجی خلاقیت در تأثیر سبک‌های فرزند پروری بر پیشرفت تحصیلی و همنوایی تحصیلی دانش‌آموزان». روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه 1401 ه.ش. شماره 38.
- عزیزی نژاد، بهاره و دیوبند، افشین (1401). «الگوی علی نقش میانجی خلاقیت در تأثیر سبک‌های فرزند پروری بر پیشرفت تحصیلی و همنوایی تحصیلی دانش‌آموزان روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه». 1401 ه.ش. شماره 2.
- غلامزاده جفره، مریم و کرد، مریم «تأثیر آموزش غنی‌سازی رابطه والد-نوجوان مبتنی بر رویکرد خانواده‌درمانی متمرکز بر هیجان بر دلبستگی ناایمن و تاب‌آوری مشاوره و روان‌درمانی خانواده». 1400 ه.ش. شماره 28.
- کهنسال نالکیاشری، سعیده، اسدی مجره، سامره و اکبری، بهمن (1401). «ارائه مدل ساختاری رابطه سبک‌های فرزند پروری ادراک شده با رفتارهای پرخطر از راه میانجیگری تاب‌آوری و تنظیم هیجان در نوجوانان». فصلنامه علمی روشها و مدل‌های روانشناختی. 1401 ه.ش. شماره 42.
- مطهری نژاد، حسین و قاسمی نژاد، محدثه (1397). «تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان. مطالعات رسانه‌های نوین» 1397 ه.ش. شماره 12.

- اسماعیلی، مهدی؛ رستمی، نرگس. «بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری و تاب‌آوری روانی در کودکان دبستانی». مجله علوم تربیتی و روانشناسی ایران، ۱۳۹۸. شماره ۳،
- احمدی، زهرا؛ کریمی، سارا. «تأثیر سبک‌های فرزندپروری بر تاب‌آوری و سلامت روان کودکان». پژوهش‌های روانشناسی رشد، ۱۳۹۶. شماره ۲۲،
- حسینی، علی؛ پورمحمدی، ندا. «بررسی نقش سبک‌های فرزندپروری در پیش‌بینی تاب‌آوری نوجوانان». مجله روانشناسی بالینی ایران، ۱۳۹۷. شماره ۴،
- غلامی، رضا. «تاب‌آوری کودکان و نقش خانواده در توسعه آن». مجله تحقیقات خانواده و کودک، ۱۳۹۵. شماره ۹،
- فتاحی، فاطمه؛ جلالی، نسرين. «تأثیر سبک‌های فرزندپروری مقتدرانه و استبدادی بر تاب‌آوری کودکان». مجله روانشناسی کودکان و نوجوانان، ۱۳۹۹. شماره ۲،
- صادقی، مهدی «ارتباط سبک‌های فرزندپروری و تاب‌آوری کودکان». پژوهشنامه علوم تربیتی، ۱۳۹۴. شماره ۳،
- رضایی، سارا؛ قاسمی، علی «بررسی تأثیر روش‌های فرزندپروری بر تاب‌آوری روانی در کودکان دبستانی». مجله روانشناسی تربیتی ایران، ۱۳۹۷. شماره ۱،
- بهرامی، نسرين «نقش حمایت والدین در رشد تاب‌آوری کودکان». مجله علوم رفتاری، ۱۳۹۵. شماره ۱۵،
- نیک‌نام، محمد؛ شریفی، سمانه «فرزندپروری و تاب‌آوری: مطالعه‌ای بر کودکان مناطق شهری». مجله پژوهش‌های روانشناسی خانواده، ۱۳۹۸. شماره ۲،
- کریمی، مریم؛ حسینی، امیر. «سبک‌های فرزندپروری و تأثیر آنها بر تاب‌آوری کودکان: مروری بر مطالعات داخلی». مجله علمی روانشناسی توسعه، ۱۳۹۶. شماره ۴،